

Т.В.Сокольська,

*доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету*

О.В.Білик,

*кандидат економічних наук, асистент,
докторант кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківського національного аграрного університету*

Реформування місцевого самоврядування як інструмент соціально орієнтованого управління розвитком територіальних громад

На сучасному етапі економічного розвитку переважна більшість країн світу з перехідною економікою стали на шлях децентралізації з передачею владних повноважень на місця, що було зумовлено як розчаруванням результатами централізованого планування, так і зміною основних напрямів та пріоритетів політики розвитку, впровадженням нових форм і методів управління програмами соціального розвитку. Сама концепція розвитку була виведена за рамки економічного зростання як основної мети і потребувала фундаментальної трансформації соціальної, економічної і політичної структур та активного залучення громадян до участі у публічному житті на місцевому рівні задля забезпечення високих соціальних стандартів життя населення.

Прагнення України інтегруватися в європейський простір та сформувати потужний економічний потенціал країни також потребує глибоких перетворень у системі управління суспільством. Однією із ключових змін в державі на шляху до європейського розвитку є реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади, яка на сьогодні є найвагомішим фактором соціально орієнтованого управління, здатного забезпечити сталий розвиток громад.

Реформування публічної влади тісно переплітається із процесом формування компетенцій і повноважень органів місцевого самоврядування, щодо застосування нових підходів та методів управління публічними процесами з використанням інструментарію сучасного менеджменту, розвиток якостей інтелектуального лідера-управлінця, відритого до комунікації як з бізнесом, так і з громадою.

Очевидно, що існуюча сьогодні система публічного управління неефективна, оскільки в ній спостерігається розбалансованість всіх гілок влади. Публічне адміністрування в районних та сільських радах є закритим від суспільства та віддаленим від потреб громадянина, гостро відчувається суспільне невдоволення через низький рівень життя, особливо сільського населення. Сільські жителі позбавлені можливості отримувати належні медичні та освітні послуги, зруйнована сільська інфраструктура, низький рівень заробітної плати на селі. Висока диференціація доходів між міським та сільським населенням посилює зневіру в майбутнє, демографічну кризу та знелюднення сільських територій.

За результатами опитування сільських мешканців Білоцерківського та Рокитнянського районів Київської області, 88% респондентів не задоволені якістю надання адміністративних послуг, 82% не вірять у позитивні зміни та в те, що їхню думку буде враховано при формуванні видатків місцевих бюджетів. Тому населення є інертним до громадських слухань, до висунування проектних ідей щодо розвитку їхніх територій.

Насторожує той факт, що 86,3% опитаних не розглядають місцеве самоврядування як форму самоорганізації громадян, котра сприяє формуванню сильного громадянського суспільства, хоча переконані, що воно має бути спрямоване на задоволення потреб кожного громадянина, вирішення його проблем, бути максимально наближеним до людей.

Ми вважаємо, що реформуванню існуючої системи публічної влади на місцевому рівні має сприяти активна просвітницька діяльність, спрямована на залучення жителів громад до участі у процесі прийняття рішень щодо розвитку своїх територій, а публічна влада має “служити” місцевій громаді, а не власним інтересам. Люди повинні усвідомити необхідність вирішення проблем своїми силами. Це стосується підтримки особистих селянських і сімейних фермерських господарств, малих і середніх підприємств; створення організаціями сільських громад нових виробництв, які б забезпечили нові робочі місця, тощо. І сприяти цьому покликано об’єднання територіальних громад.

Варто зазначити, що вагомим поштовхом у вирішенні цього питання стало ухвалення урядом “Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади” та прийняття Законів України “Про добровільне об’єднання територіальних громад”, “Про співробітництво територіальних громад” [1–3]. За цими документами не просто відбувається передача повноважень та ресурсів органам місцевого самоврядування, а й створення спроможних територіальних громад, у власність яких переходить уся інфраструктура і земельні ресурси, що належать громаді. Такі громади також вступають у прямі міжбюджетні відносини з Державним бюджетом, уникаючи потреби просити кошти в якихось чиновників.

Аналіз літературних джерел засвідчив, що на сьогодні органи місцевого самоврядування перших об’єднаних територіальних громад спрямували свою діяльність на захист місцевих інтересів для всебічного вирішення всіх питань щодо поточних потреб населення (водопостачання, землекористування, будівництво доріг і технічне обслуговування, охорона навколишнього середовища, розвиток та благоустрій території та ін.).

Слід також зазначити, що об’єднані територіальні громади зіткнулися з низкою проблем, серед яких однією з ключових є розробка стратегії розвитку громади. На нашу думку, вирішення цієї проблеми лежить у площині співпраці з освітніми установами в частині підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування. На думку В.Федоренка, успіх реформи місцевого самоврядування в Україні залежить від рівня підготовки службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування [4]. А тому навчальні заклади, будучи одними з найголовніших осередків знань, технологій і інновацій, мають виступати драйверами розвитку регіонів шляхом створення навчально-консультативних центрів, дорадчих служб, розробки стратегій розвитку.

Отже, децентралізація влади відкриває значні можливості органам місцевого самоврядування при вирішенні життєво необхідних проблем, зокрема підвищення ролі громадян, їх впливу на процес прийняття та втілення рішень щодо забезпечення умов соціального розвитку громади. Причому, об’єднані територіальні громади, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування, мають стати основою нової системи місцевого самоврядування. Реформування має сприяти поліпшенню життя українських громадян, розбудови правової, сучасної, ефективної, конкурентоспроможної держави.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

2. Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” від 05.02.2015 № 157-VIII (Редакція станом на 01.01.2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

3. Закон України “Про співробітництво територіальних громад” від 17.06.2014 № 1508-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

4. Федоренко В. Реформа місцевого самоврядування в незалежній Україні: поняття, пріоритети, перспективи /В. Федоренко // Український часопис конституційного права. – 2016.– №1. – С. 47–52.